

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İstanbul İli, Maltepe İlç. G.Điňk  k İ. .  G  r.    r. Profili

D  nem Projesi

MENMET ALI 

İSTANBUL İLİ, MALTEPE İLÇESİ
GÜZİN DİNÇKÖK İLKÖĞRETİM OKULUNDA
GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN PROFİLİ

624

Duran İPŞİR, Ls.

DÖNEM PROJESİ
Prof. Dr. Mehmet ALIÇ

İSTANBUL
Y.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ocak, 2000

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANE VE DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

Yer No (DDC) : R375.7

Kayıt No : 806
Geldiği Yer : Fen Bil.Enst.
Tarih : 29.9.2000
Fiyat : 400.000.TL.
Fatura No : -
Ayniyat No : 1
Ek :

Y.T.Ü.

KÜTÜPHANE VE DOK. DAİRE BAŞKANLIĞI

**İSTANBUL İLİ, MALTEPE İLÇESİ
GÜZİN DİNÇKÖK İLKÖĞRETİM OKULUNDA
GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN PROFİLİ**

Duran İPŞİR, Ls.

7

**DÖNEM PROJESİ
Prof. Dr. Mehmet ALIÇ**

**İSTANBUL
Y.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ocak, 2000**

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, öğretmenlerin kendileriyle, öğrencilerle, okulla ve eğitim sistemi ile ilgili görüşlerinin ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır.

Araştırma dört bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde, problem durumu; ikinci bölümde, yöntem; üçüncü bölümde, bulgular ve yorum; dördüncü bölümde, yargı ve öneriler bulunmaktadır.

Araştırmada; anket sorularını cevaplayarak araştırma sonuçlarını elde etmemi sağlayan öğretmenlere, desteklerini esirgemeyen ve önerileri ile yol gösteren hocam Sayın Prof. Dr. Mehmet ALIÇ' a teşekkür ederim.

İSTANBUL, Ocak 2000

Duran İPŞİR
Y.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi
Telsiz Yüksek Lisans Öğrencisi

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ	v

BÖLÜM

I. GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Eğitim Sistemi ve Öğretmen	1
Öğretmen Yetiştirme	3
Öğretmen Sorunuyla İlgili Çalışmalar	5
Problem Cümlesi	7
Alt Problemler	8
Araştırmanın Önemi	8
Araştırmanın Sayıltıları	8
Araştırmanın Sınırlılıkları	8
Tanımlar	9

BÖLÜM

II. YÖNTEM	10
Araştırmanın Modeli	10
Araştırmanın Evreni	10
Örneklem	10
Veriler ve Toplanması	10
Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	10

BÖLÜM

TABLolar LİSTESİ

III. BULGULAR ve YORUM	11
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	11
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	13
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	14
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	16

BÖLÜM

IV. ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER	19
Özet	19
Yargı	20
Öneriler	20
Uygulayıcılar İçin Öneriler	21
Araştırmacılara Öneriler	21

KAYNAKÇA	22
----------------	----

EKLER	23
-------------	----

A	24
---------	----

B	25
---------	----

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO	Sayfa
1. ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ETKİNLİKLERİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	12
2. ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	14
3. ÖĞRETMENLERİN OKULLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	15
4. ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM SİSTEMİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	17

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem Durumu

Bu proje çalışması, İstanbul İli, Maltepe İlçesi, Güzin Dinçkök İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin profilini ortaya çıkarmak üzere yapılan bir çalışmadır. Birinci bölümde, öğretmen konusu ele alınmakta, problem durumunda, araştırmanın önemine, sayıltılarına, sınırlılıklarına yer verilmektedir. İkinci bölümde, araştırmanın yöntemine değinilerek, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veriler ve toplanması, verilerin analizi hakkında kısa açıklamalar bulunmaktadır. Üçüncü bölümde ise alt problemlere ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmektedir. Dördüncü ve son bölümde ise araştırmanın özeti sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Eğitim Sistemi ve Öğretmen

Eğitimin en temel hak olduğu evrensel olarak kabul edilir. Bu kabul, eğitimin, bireylerin toplumda kendilerini en yüksek seviyede gerçekleştirebilmeleri için onlara yardım etme süreci olarak tanınmasından kaynaklanmaktadır. Eğitim sistemi yoluyla bir yandan bireylerin gelişmesi sağlandığı gibi, toplumlar da belli değer ve normları daimi kılarlar. Yeni nesillerin yetişmesinden ve belli kalıplara sokulmasından eğitim sistemi sorumlu tutulur.

Eğitim sisteminin tartışmasız en önemli ögesi öğretmendir. Eğitim sisteminin çeşitli kademelerine ve alanlarına öğretmen yetiştirmek son derece ciddi ve belirleyici bir yükümlülüktür. Eğitim ve öğretim politikalarına ve uygulamalarına esas teşkil eden felsefi ilkeler vardır. Bu ilkeler genellikle belli toplumsal ve kültürel bağlamda ne gibi özellikleri olan insan yetiştirileceğini tanımlar. Bu ilkeler ışığında belirlenen amaçlara ancak öğretmenlerin eğitim sürecine uygun nitelikte ve biçimde öğrencilerle iletişime geçmesiyle ulaşılabilir. Okulda yapılan eğitim ve öğretimde öğretmenlerin etkisi çok yönlüdür. Bir yandan sınıfta öğrencilerin zihinsel gelişmeleri için gerekli yolların açılması beklenirken, aynı

zamanda sınıf içi etkileşim genel olarak bireyin toplumsal bir varlık olarak biçimlenmesi ve kültürel olarak gelişmesinde olumlu ya da olumsuz etki yapabilir.

Burada öğretimin kalitesi üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapmamakla birlikte açık olarak belirtilmesi gerekir ki öğretimin kalitesi ile öğretmenin kalitesi, yeterliliği, becerileri, olanakları, sosyal ve kültürel donanımları doğrudan ilişkilidir. Bunun yanında sınıfların kalabalık oluşu, yönetimin yapısı, eğitim programları, okulda kullanılan araç-gereç ve teknolojiler, genel olarak okuldaki fiziksel olanakların yeterli düzeyde olması gibi ölçütler doğal olarak öğretimi etkileyen önemli faktörlerdir. Ancak, bütün bu olanaklar sağlansa bile; küçük sınıflar, okulda demokratik ve pedagojik ilkelere göre biçimlenen bir yönetim, uygun ve derinliğine işlenmiş kapsamlı bir program, teknolojik olanaklar, zihinsel ve sosyal gelişmeyi destekleyen kütüphane, spor tesisleri var olsa da, sağlık ve beslenme ihtiyaçları karşılansa da öğretmen niteliği gereken özellikleri karşılayacak seviyede değilse, okuldaki eğitim ve öğretim edimlerinin başarılı olması olanağı yoktur. Öyleyse öğretmen yetiştirme işi eğitim düzenlerinin en can alıcı meselesidir.

Eğitim ve öğretim programlarının öğretmenlere yüklediği ödevler geniş kapsamlı ve çeşitlidir. Çünkü eğitim programı okula gelen çocuk ve gençlerin zihinsel, duygusal, bedensel ve toplumsal gelişmesini hedef alır ve bundan büyük ölçüde öğretmen sorumludur. Ayrıca, öğretmenlik devamlı gelişme halinde olması gereken, hem alan bilgisi ve öğretme becerisi hem de genel kültür ve entellektüel olarak kesintisiz beslenmesi gerekli olan çok özel bir ihtisas alanıdır. Oysa öğretmenlik mesleği devlet katında ve genel kamuoyunda fevkalade önemiyle orantılı olarak algılanamamaktadır. Hatta devlet sık sık yeterli mesleki formasyona sahip olmayan, hatta bu formasyonla hiç karşılaşmamış kimseleri alan bilgisi var diye öğretmenlik mesleğine almaktadır, Kamuoyunda da bir konunun öğretilmesinin nasıl özel bir iş olduğu, dolayısıyla bir uzmanlık alanı olduğu, yelerince bilinmediği için bu uygulamalar çeşitli zamanlarda rahatlıkla gerçekleştirilmiştir. Halbuki, bir konuyu bilmek ve öğretmek aynı şeyler değildir. Bir konuyu bilmek, öğretmenlik için gerekli fakat yeterli değildir. Öğretmen olabilmek için bilginin nasıl öğretileceğini de iyi bilmek gerekir. Bu yeni bir olgu da değildir. Türkiye eğitim tarihi ile ilgilenenler, bu konuya ilginin ta Fatih zamanında başladığını, o yıllarda Eyüp ve Ayasofya medreseleri programında öğretmen olacaklar için "Tartışma Kuralları ve Öğretim Yöntemi" (Adab-ı Muhasebe ve Usul-ı Tedris) adında bir dersin okutulduğunu bilirler.

Öğretmen Yetiştirme

Bilindiği gibi bugünkü anlamda öğretmen yetiştirilmesine ilk defa 16 Mart 1848 yılında açılan ilk "Darülmualimin-i Rüşdi" okulunda başlanmıştır. 1840'lardan bugünlere "öğretmen" konusu eğitim sisteminin temel konularından biri olma özelliğini korumuştur. 1921 yılında Ankara'da toplanan I. Maarif Kongresinden, Mayıs 1996'da toplanan 15'inci Milli Eğitim Şura'sına kadar "öğretmen" konusu gündemden düşmemiştir. 23-31 Ağustos 1949'da toplanan IV. Milli Eğitim Şurası orta dereceli okullara öğretmen yetiştiren 23-26 Haziran 1981'de toplanan X. Şura "Öğretmen yetiştirme", 8-11 Haziran 1982'de toplanan XI. Şura "Öğretmen ve Eğitim Uzmanlarının Yetiştirilmesi ve Sorunlar", 18-22 Haziran 1988 tarihinde toplanan XII. Şura "Öğretmen yetiştirme" konularına özellikle ağırlık vermiştir. Eğitim ve Öğretim konusu, 1965 yılında Ankara Üniversitesinde Eğitim Fakültesi kurulmasından sonra ve 1970'lerde başka üniversitelerde de eğitim bölümlerinin açılmasıyla akademik çalışma alanına dönüşmeye başlamıştır.

Bugün, 1998'de ilköğretim ve ortaöğretimde öğretmenlik yapanlar çok çeşitli okullardan ve programlardan yetişmişlerdir. Eğitim sisteminde bugün ilköğretmen okulu, eğitim fakültesi, eğitim enstitüsü, eğitim yüksekokulu gibi öğretmen yetiştiren okullarda öğrenim görerek veya çok çeşitli eğitim sertifikası programlarını tamamlayarak öğretmen olan bir öğretmen kitlesi vardır. Yani, Türkiye'de öğretmen yetiştirme işi başka hiçbir meslekte görülmeyecek derecede çok farklılık gösteren biçimde yapılagelmiştir. Kırsal kesimi içten canlandırmak ve bu kesimle bütünleşebilen öğretmen yetiştirmekte son derecede başarılı olan Köy Enstitüleri ise pedagojik ve eğitimsel değil politik nedenlerle kısa ömürlü olmuşlardır. Eğitim sistemi genel olarak kısa ve uzun dönemli planlamalara göre düzenlenmediği için, özellikle son yıllarda acil öğretmen açığı karşısında niteliğin ve mesleki formasyon eğitiminin göz ardı edildiği ve herhangi bir yüksekokulu bitirenlerin öğretmenliğe atanabildikleri hayret ve şaşkınlıkla izlenmektedir. Oysa, öğretmenin herhangi bir seviyede eğitim öğretim yapabilmesi için esas olan yeterliliklere sahip olması gerekir. Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikalarında meselenin ciddiyeti için elzem olan tutarlılık yoktur. Sistem bir bütün olarak değerlendirilmemekte, hep günlük acil gereksinimler ve kriz durumlarına cevap verecek tedbirler alınmaktadır.

Ülkemizde nüfusun artış oranının ve her yıl okula aldığımız öğrenci sayısının yüksek olması eğitim sistemi üzerine ağır bir baskı yaratmaktadır. Ancak eğitim politikaları, lam da böyle baskılar olduğu için, tutarlı ve planlı olmak zorundadır. Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye'de nüfus artışına ve özellikle genç nüfusun oranına uygun maddi ve maddi olmayan

olanakları ve şartları sağlayamadığından, Öğretmen açığının yoğunlaştığı kriz dönemlerinde yeterli eğitimsel ve pedagojik formasyonu olmayanlar öğretmen kadrosuna atanmaktadır. Yine sık görülen bir durum da herhangi bir konu alanına yakın mesleklerden gelen kimselerin yan- zamanlı olarak okullarda öğretmenlik yapmalarıdır. 1962'de yayınlanan kitabında Cemal Mihcioglu özellikle büyük şehirler dışında kalan yerlerde askeri personelin fizik, edebiyat, fabrikada çalışan kimyagerin kimya öğretmeni olarak okulda ders verdiğinden şikayet ederek örneğin Kars'ta ilkokul öğretmenlerinin orta ve liselerde ders verdiğini belirtmektedir. Bu durumun 1990'lann sonunda da devam ettiğini ve öğretmenlik mesleğinin toplumdaki konumu, statüsü ve değerinin 1962'den bugüne daha da derin bir erozyona uğradığı bir gerçektir. Bu durumun yaratılmasında ve korunmasındaki öğretmen maaşlarının kabul edilemez kadar az oluşunun önemli bir payı vardır. Özellikle büyük şehirlerde maaşlarıyla geçinmeleri imkansız hale gelen öğretmenlerin ikinci, üçüncü işlerde çalıştıkları bilinen bir gerçektir.

Öğretmen yetiştirilmesi her zaman, her toplumda eğilim sisteminin en can alıcı konusudur. Ancak Türkiye'de öğretmen yetiştirme işi adeta bir deneme tahtası haline gelmiş ve öğretmen kalitesi özellikle 1970'lerden beri hızlı düşmüştür. Bilindiği gibi 1970'lere kadar ilkokul öğretmenlerini ilköğretmen okulları, ortaokul öğretmenlerini eğitim enstitüleri lise öğretmenlerini yüksek öğretmen okulları veya fakültelerin ilgili bölümleri yetiştirmekle idi. Yetenekli, istekli ve aile çocukları sistemin esas kaynağını oluşturuyordu Öğretmenliğin statüsü, bugünle karşılaştığımızda, daha yüksek ve maddi olanakları da bugünkü kadar elverişsiz değildi. Bu sistemin yerini bir ara, toplumsal düzende yüksek avantaj ve olanaklar sağlayan yükseköğretim kurumlarına giremeyen, isteksiz öğrencilerin oluşturduğu bir kuşak almıştır. Bu durum aynı zamanda öğretmenlik mesleğinin maddi ve manevi olarak Türkiye tarihinde en değersiz olduğu bir dönemdir. Son yıllarda öğretmenlik alanlarını ilk sıralarda tercih edenlere burs vererek, yetenekli öğrencilerin teşvik edilmesi de yeterli değildir. Bırakın tek maaşla, eşlerin ikisinin de öğretmen olduğu durumlarda bile öğretmen maaşıyla geçinmek kolay değildir. Ek iş yapan öğretmenin mutlu olması ve dolayısıyla meslekte başarı olması kolay olmamaktadır.

Toplumda öğretmenlerin statüsünün ve öğretmenlik mesleğinin değerinin hızla düştüğü bir dönem yaşanmaktadır. Halbuki, 1982 yılında çıkarılan 2547 Sayılı meşum YÖK Yasasına ve bu yasaya göre hazırlanan 41 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye göre öğretmen yetiştirme işi üniversitelere devredilmiştir. Öğretmen yetiştirme politikasında yapılan bu değişiklikle daha nitelikli öğretmen yetiştirme işinin başarıldığını söylemek zordur. Bu başarısızlığın önemli nedenlerinden biri bu önemli değişikliğin eğitim sisteminin bütünlüğü içinde, kapsamlı olarak yapılan araştırma, ön çalışma ve planlamalardan yoksun

olarak yukarıdan dayatma şeklinde gerçekleştirilmesidir. Ayrıca, eğitim enstitülerinin eğitim yüksekokullarına dönüştürülerek üniversitelere bağlanması bu dayatma ile karşılaşan üniversitelerde huzursuzluk yaratmış, kimi zaman bu yapılar Üniversiteler tarafından benimsenmemiştir.

Öğretmen Sorunuyla İlgili Çalışmalar

Öğretmenler üzerine yapılan çalışmaların yoğun olarak öğretmen yetiştirme konusunda olduğunu görüyoruz. Örneğin, 1987 yılında Gazi Üniversitesi'nde yapılan sempozyum Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumları konusuna ayrılmıştır.

Sempozyum bildirilerinin yer aldığı kitabı sunuş sırasında Gazi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Reşat Genç "öğretmen yetiştiren bölüm kurumların üniversitelere bağlandığı günümüzde öğretmenlerin daha iyi yetiştirilmesini beklemek tabii bir sonuçtur. Ancak bu kısa zamanda belirlenenler ne derece gerçekleşmiştir? Ya da bugünkü sistemle beklenenlerin gerçekleşme ümidi nedir?" diye sormakta 1982 öncesi sistemin ve uygulamaların analiz edilmesi ve 1982 sonrası öncesi karşılaştırılmasının gerekliliğine işaret etmektedir. Yani öğretmen yetiştirme politikalarında yapılan değişiklikten önce yapılması fevkalade Önemli olan alt yapı araştırmaları yapılmamış, sistemin değerlendirilmesi ise ancak beş yıl sonra ve uygulamadan sorumlu merkezi devlet aygıtı MEB tarafından değil bir üniversite tarafından yapılmıştır. Bu sempozyumun kapanış konuşmasında Rektör Prof. Dr. Şakir Akça'da bunu açıkça ifade etmektedir. "Türk Milli Eğitimi bir noktaya gelmiştir. Bu nokta üniversiteler bir anlamda öğretmen mi yetiştirmek lazım, yoksa belli bir politikanın veya başka bir deyişle geçmişte olduğu gibi değişik politikaların birbirine karıştığı, birinin yapıp birinin bozduğu bir politika öğretmeni mi yetiştirmek lazım. Konunun esası budur" demektedir. Türk Eğitim Sistemi'nde denelim de dahi öğretmen yetiştirme ile ilgili bütün konuların ele alındığı bu sempozyumda, öğretmenin kim olduğu, Özellikleri ve görüşleri üzerine çalışmaların yer almadığı görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı ile Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanlığınca ortaklaşa düzenlenen "Öğretmen Yetiştirme Koordinasyon ve İşbirliği" toplantısı 26-29 Mayıs 1992 tarihinde yapılmıştır. Toplantıyı açış konuşmasında Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanı kendisinin 25 yıllık hizmet süresince rüyasını görmekte olduğu öğretmenlikten her gün biraz daha uzaklaşılmasından yakınarak "tabii buna meslek denirse, çünkü hiçbir şey olmayan insanı Öğretmen yaptık. Bu devletin temeline dinamit koymaktan farksızdır. Bu cehalet değilse ihanettir. Kim suçlu?" diye sormaktadır. Toplantının ikinci oturumunun konularından birisi "çağın değişen ve gelişen şartlarına uyum sağlayacak

ve yetişen nesilleri yönlendirecek öğretmen profilinin çizilmesi, özelliklerinin belirlenmesidir. Bu oturumun tutanaklarına bakıldığı zaman yine öğretmenin görev ve sorumlulukları (nesilleri yetiştirecek hayata hazırlayacak, çağa hazırlayacak, milli unsur haline getirecek, toplum lideri olabilecek, ülke yapısını tanıyabilecek, problemlere pratik çözümler getirecek, farklı grupları uzlaştırabilecek niteliklere sahip, idealist, bilgi kaynaklarını bilen, bunları üretebilen, kullanabilen, Türkiye Cumhuriyetini koruyan, Türk bayrağının dalgalandığı her yerde seve seve görev yapan, bilim ve teknolojiadaki gelişmelerden yararlanma davranışı gösterebilen nitelikleri olan bir öğretmenin yetiştirilmesi için alınacak tedbirler tartışılmıştır .

Öğretmen yetiştirme konusunda 1993 yılında yapılan bir başka toplantı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın Marmara Üniversitesiyle birlikte 1993 yılında düzenlediği Öğretmen Yetiştirme Toplantısıdır. Öğretmenlik mesleğinin nitelikleri, öğretmen adaylarının seçimi, öğretmen yetiştirme programları, Milli Eğitim Bakanlığı ve eğitim fakülteleri arasında Koordinasyon ve İşbirliği, öğretmen yetiştirme model önerisi geliştirilmesi konularının görüşüldüğü, tartışıldığı bu toplantıda da öğretmen hep görevlendirilen, üzerinde konuşulan, seçilen, yetiştirilen bir nesne olarak algılanmıştır. Kimdir bu öğretmenler, kaç lira maaş alır, ikinci, üçüncü iş yapar mı, tatil yapar mı, kaç çocuğu vardır gibi sorulara yer verilmemiştir. Toplantının değerlendirme oturumunda MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Dr. Yusuf Ekinci, öğretmen yetiştirmede yeni politikaların uygulanmasından on bir sene sonra kaygısını açıkça belirtmektedir. ".....Özellikle üniversitelerimizde veremediğimiz bir şey var. Dün öğretmen okullarında eğitim enstitülerinde, yüksek öğretmen okullarında "Ben öğretmen olacağım" diye girip. "Ben öğretmen oldum" fikriyle çıkan ve öğretmen olma ruhunu veremiyoruz gibi geliyor bana. Esas noksanlık orada".

MEB'ce düzenlenen II. Milli Eğitim Şurası'na hazırlık çerçevesinde yapılan iki araştırma en güncel çalışmaların başında gelmektedir. MEB'nin Yard. Doç. Dr. A. Aydın yaptırdığı bir çalışmada , 95 akademisyen ile 78 Şura üyesine uygulanan bir anketle, Milli Eğitim politikasının değerlendirilmesi, Şura'nın politika geliştirilmesindeki etkinliği ile sistemde olması gereken örgütsel yapı konuları incelenmiştir.

Yine 15. Şura hazırlıkları çerçevesinde MEB, Şura konularıyla (ilköğretim ve yönlendirme; ortaöğretimde yeniden yapılanma, yükseköğretime geçişin yeniden düzenlenmesi, toplumun eğitim ihtiyacının sürekli karşılanması ve eğitim sisteminin finansmanı) ilgili olarak (kamuoyunun görüşlerini saptamak üzere bir araştırma yapmıştır. 14670 sınıf öğretmeni, 18951 branş öğretmeni, 28.973 öğrenci ve 22856 Öğrenci velisi olmak üzere 85.450 kişiye anket uygulanmıştır. Bu araştırmaya göre, her grubun büyük çoğunlukla, zorunlu eğitimin 8 yıl olmasını; ilköğretim kavramı yerine temel eğitim kavramının

kullanılmasını; ilköğretimin 4.5.6'ncı sınıflarında sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenlerinin birlikte yer almasını; yabancı dil öğretimine ilköğretimin 1. Kademesinde başlanmasını; (veliler dışındaki grupların) Anadolu liselerinde "yabancı dille eğitim" yerine "yabancı dil eğitimi" yapılmasını; çok amaçlı programların uygulanmasını ve (öğrenci grubu hariç) bazı yetkililerin yerel yönetimlere devredilmesi gibi konularda görüş birliği içinde oldukları görülmektedir.

Eğitim sisteminin herhangi bir parçasını irdeleyen çalışmalarda ve araştırmalarda öğretmen ögesinin girmemesi olanaksızdır. Bu bağlamda yapılan yayınlarda toplantı ve seminerlerde öğretmenlerin görüşleri ve değerlendirmelerine çok sık yer verilir. Bu kaçınılmazdır. Çünkü bütün eğitim faaliyetlerinin en temel elemanı öğretmendir. Örneğin Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve UNICEF tarafından 1986 yılında yapılan ve Prof. Dr. Hıfzı Doğan ve Yrd. Doç. Dr. Şadiye Külahçı yürüttükleri "İlköğretim Okulu Araştırması"nda 1981-1982 öğrenim yılından itibaren kimi okullarda uygulanan sekiz yıllık ilköğretim okulu uygulamaları, yönetici, öğretmen, öğrenci ve öğrenci velilerinin görüşleri toplanarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmaya göre öğretmenler, ilköğretim uygulamalarında kendilerine yardımcı olacak etkinlikleri, hizmet içi eğitim, yazılı kaynaklar ve diğer okulların görülmesi olarak sıralamışlardır. Öğretmenler üzerine yapılan pek çok çalışma olsa da, bunlar genellikle eğitim alanının belirli bir konusunda yoğunlaşmaktadır. Örneğin, Kaplan ve arkadaşları (1993), Köy Enstitüsü mezunları, çalışmakta olan ilköğretim öğretmenleri ve eğitim fakültesi öğrencilerinden bilgi toplayarak Köy Enstitüleri'nin Türk Eğitim Sistemine getirdiklerini araştırmıştır.

Öğretmenlerin sorunları gündeme geldiği ve tartışıldığı zaman genellikle öğretmenlerin okul ve öğretimle ilgili, programların uygulanmasıyla ilgili görüşlerine yer verilir. Hükümetin çeşitli zamanlarda çeşitli konularda hazırladığı raporlarda, düzenlediği toplantılarda, yıllık bütçe raporlarında bu öğretmenlerin durumu ve sorunları konuşulur. Ancak, kapsamlı ve uzun soluklu çalışmaların yapıldığını söylemek çok güçtür. Öğretmenlerin mesleki yetişme ve özlük haklarının yanında genel olarak toplumsal konularının düzeltilmesi esas olarak öğretmen hareketinin gündemi olmuştur. Bu araştırmada öğretmenlerin kendileri ile öğrenciler ile, okulla ve eğitim sistemi ile ilgili görüşleri nelerdir? Bu görüşten hareketle değiştirilmesi ve geliştirilmesi gereken durumların ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Problem Cümlesi

Öğretmenlerin, kendileriyle, öğrencilerle, okulla ve eğitim sistemiyle ilgili etkinliklerini nasıl değerlendirdikleri bu araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

Alt Problemler

- 1- Öğretmenlerin, kişisel ve mesleki etkinlikleriyle ilgili görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- 2- Öğretmenlerin, öğrencilerle ilgili görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- 3- Öğretmenlerin, okulla ilgili görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- 4- Öğretmenlerin, eğitim sistemiyle ilgili görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma örnek alan araştırması olup, eğitim ile ilgili sorunlara dar alanda da olsa ışık tutmaya, bir bakıma öğretmenin resmi, iç ve dış dünyası ortaya konmaya çalışılacaktır.

Elde edilen bulgularla öğretmenlerin kendileriyle, öğrencilerle, okulla ve eğitim sistemiyle ilgili görüşlerinin ortaya konması ve bu görüşten hareketle aksak, eksik durumların giderilmesi için alınması gereken tedbirlerin neler olabileceği hedeflenmiştir.

Araştırmanın Sayıltıları

Bu çalışmanın belli başlı sayıltıları şunlardır:

- 1- Öğretmenler, kendileri ile ilgili konuları ve düşüncelerini doğru olarak ve içtenlikle paylaşmışlardır.
- 2- Veri toplama aracı, araştırma amacına uygun bilgileri toplayacak geçerli ve güvenilir bir araçtır.
- 3- Veri toplama aracı, herhangi bir dış etki olmadan, yansız bir biçimde kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1- Bilgi toplama aracı olarak kullanılan anketteki anket cümleleriyle sınırlıdır.
- 2- Anketi yanıtlayan öğretmenlerin görüşleriyle sınırlıdır.
- 3- Örneklemenin temsil ettiği evren ile sınırlıdır.

Tanımlar

Sistem Kavramı

Sistem, birbiriyle ilişkili birtakım küçük parçalardan oluşan, fakat kendisi de daha büyük bir sistemin parçası olarak işlevde bulunan bir bütündür. Sistemi oluşturan birbiriyle ilişkili ve çoğu kez de birbirine bağımlı, parçalara alt sistem denir. Sistemin bağlı olduğu büyük sistemlere de üst sistem denir. Sistemin dışında kalan her şey, onun çevresini oluşturmaktadır. Bir sistemin üst sistemleri de çevrenin bir parçasıdır. Doğadaki sistemler organik mekanik ve toplumsal sistemler olarak sınıflanabilir. İnsan organik sisteme, araba mekanik sisteme, okul da toplumsal sisteme örnek olarak verilebilir.

Bir sistemin etkili çalışabilmesi, bir yandan öteki sistemlerle düzenli ilişkisine, öbür yandan alt sistemlerin iyi çalışmasına bağlıdır. Bir sistemin alt sistemleri arasında karşılıklı ve kaçınılmaz ilişkiler vardır. Her alt sistem ayrı bir sistem olarak incelenebilir.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, araştırma modellerinden genel tarama modeliyle yürütülmüştür. Bu modelde var olan durumun olduğu gibi ortaya çıkarılması esastır.

Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evreni, İstanbul İli, Maltepe İlçesi, Resmi Güzin Dinçkök İlköğretim Okuludur.

Örneklem

Bu çalışma bir örnek olay çalışması olup, araştırmanın örneklemini, İstanbul İli, Maltepe İlçesi, Resmi Güzin Dinçkök İlköğretim Okulu'nda görev yapan 41 öğretmenden oluşmaktadır.

Veriler Ve Toplanması

Araştırmaya ait veriler, anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde deneklere ait kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise İstanbul İli, Maltepe İlçesi Resmi Güzin Dinçkök İlköğretim Okulunda görevli Öğretmenlerin kendileriyle, öğrencilerle, okulla, eğitim sistemiyle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmaya yönelik 42 anket cümlesi yer almaktadır. Bu amaçla 41 anket katılımcıya dağıtılmış ve değişik sebeplerle geri alınmayan 3 anket dışında 38 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Çözümü Ve Yorumlanması

Anketteki madde seçenekleri; (1) Hiç Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen Katılıyorum şeklinde puanlanmıştır. İstatistiksel işlemler seçeneklerin sahip olduğu bu puanlamaya göre yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olan anketler birebir dağıtılmış ve toplanmış, verilerin çözümlenmesinde yüzdelik ve aritmetik ortalama kullanılmış ve yorumlanmıştır.

14- Fırsatını bulsam ö.ö. değiştiririm.

15- Öğretmenler arası ilişkiler yeterli düzeydedir.

16- Öğretici davranışları adaletli olarak değerlendirilmektedir.

17- Gençlere öğretmen olmalarını öğütürüm.

18- Öğrenciye yeterince saygı gösteririm.

BÖLÜM III

Birinci alt problemi diğer anket cümleleri ve durumlarıyla burada verildiğinden

tabloda anket cümleleri yazılmamıştır.

BULGULAR ve YORUM

Bu işlem diğer alt problemlerde de tekrar edilecektir.

Bu bölümde, alt probleme ilişkin bulgular ve onların yorumu yer almaktadır. Bulgular alt problemin veriliş sırasına uygun olarak ele alınmıştır. Her alt probleme ilişkin bulgu çizelgeler biçiminde ifade edilmiş ve gerekli açıklamalar yapılmıştır. Her bulgunun açıklanmasından hemen sonra, o bulguya ilişkin yorum verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu alt problem şöyle ifade edilmiştir. “Öğretmenlerin mesleki etkinlikleriyle ilgili görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?”

Bu alt problemi sınamak için yüzdeler ve aritmetik ortalama kullanılmış ve sonuçları tablo 1 de verilmiştir.

Birinci alt probleme ilişkin veriler, aşağıda yer alan anket cümleleri ile toplanmıştır.

Öğretmenlerin mesleki etkinlikleri ile ilgili değerlendirmeleri

Sıra No :

- 1- Zaman zaman öz eleştiri yaparım.
- 2- Eğitsel sorunları arkadaşlarımla tartışırım.
- 3- Öğrencilerle yeterli iletişim kuruyorum.
- 4- Ders konusunu öğretmekte güçlük çekmiyorum.
- 5- Kız öğrencilere farklı davranılmıyor.
- 6- Disiplin sorunlarını çözmekte zorlanmıyorum.
- 7- Öğretmen sınıfın hakimidir.
- 8- Kendimi alanımda yetersiz buluyorum.
- 9- Öğretmenlik mesleği kadınlara daha uygundur.
- 10- Bu maaşla ancak bu kadar çalışılır.
- 11- Fırsatını bulsam öğretmenlikten ayrılırdım.
- 12- Dayak cezası uygulanıyor.
- 13- Öğretmen veli ilişkisi yeterli düzeydedir.

14- Fırsatını bulsam okul değiştirim.

15- Öğretmenler arası ilişkiler yeterli düzeydedir.

16- Öğrenci başarısı adaletli olarak değerlendirilmektedir.

17- Gençlere öğretmen olmalarını öğütlerim.

18- Öğrenciye yeterince saygı gösterilmektedir.

Birinci alt problemi ölçen anket cümleleri sıra numaralarıyla burada verildiğinden, tabloda anket cümleleri yazılmadan yalnız sıra numaraları verilecektir.

Bu işlem diğer alt problemlerde de tekrar edilecektir.

TABLO 1
ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ETKİNLİKLERİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ
NASIL BİR DAĞILIM GÖSTERMEKTEDİR?

Sıra No	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	X Sıra
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%		
2	0	0.00	2	5.26	0	0.00	21	55.26	15	39.47	4.28	1
1	0	0.00	0	0.00	1	2.63	28	73.68	9	23.68	4.21	2
4	2	5.26	3	7.89	1	2.63	12	31.57	20	52.63	4.18	3
3	0	0.00	0	0.00	5	13.15	22	57.89	11	28.94	4.15	4
5	0	0.00	6	15.78	4	10.52	17	44.75	11	28.94	3.89	5
7	0	0.00	8	21.05	1	2.63	18	47.36	9	23.68	3.63	6
12	4	10.52	6	15.78	4	10.52	20	52.63	4	10.52	3.36	7
18	6	15.78	9	23.68	5	13.15	11	28.94	7	18.43	3.10	8
16	5	13.15	11	28.94	5	13.15	9	23.68	8	21.05	3.10	9
14	5	13.15	12	31.57	8	21.05	8	21.05	5	13.15	2.76	10
17	10	26.31	10	26.31	2	5.26	12	31.57	4	10.52	2.73	11
6	9	23.68	9	23.68	8	21.05	10	26.31	2	5.26	2.65	12
11	13	34.21	6	15.78	9	23.68	7	18.43	3	7.89	2.50	13
13	12	31.57	14	36.84	4	10.52	7	18.43	1	2.63	2.83	14
15	8	21.05	15	39.47	12	31.57	1	2.63	2	5.26	2.31	15
9	16	42.10	12	31.57	0	0.00	8	21.05	2	5.26	2.15	16
10	17	44.73	13	34.21	5	13.15	2	5.26	1	2.63	1.86	17
8	18	47.36	12	31.57	5	13.52	1	2.63	2	5.26	1.68	18

Öğretmenlerin, kişisel ve mesleki etkinlikleriyle ilgili görüşlerinin dağılımında 18 anket cümlesine deneklerin katılım düzeyi yüzde, aritmetik ortalama ve ortalamalarının önem sırası tablo 1’de gösterilmiştir.

Öğretmenlerin katılıyorum ve tamamen katılıyorum seçeneklerindeki görüşleri birlikte ele alındığında, yüzde doksansekizinin zaman zaman öz eleştiri yaptıkları, yüzde doksanbeşinin arkadaşlarıyla eğitsel sorunları tartıştıkları, yüzde seksenaltısının öğrencilerle yeterli iletişim kurabildikleri, yüzde seksendördünün ders konusunu öğretmekte güçlük çekmedikleri, yüzde yetmişdördünün kız öğrencilere farklı davranmadıkları, yüzde yetmişbirinin öğretmeninin sınıfın hakimi olduğu, yüzde yetmişsekizinin kendilerini alanlarında yetersiz bulmadıkları, yüzde yetmişüçünün öğretmenlik mesleğinin kadınlara daha uygun olduğunu düşünmedikleri; hiç ve az seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde ise yüzde yetmişdokuzunun bu maaşla ancak bu kadar çalışılır demedikleri, yüzde altmışüçünün okullarda dayak cezasının pek uygulanmadığı, yüzde altmışsekinin öğretmen veli ilişkisinin yeterli düzeyde olmadığı, yüzde altmışının öğretmenler arası ilişkilerin yeterli düzeyde olmadığı, yüzde ellikisinin gençlere öğretmen olmalarını tavsiye etmeyecekleri anlaşılmaktadır.

Kararsızım seçeneği değerlendirildiğinde, öğretmenlerin görüş birliği içinde olmadıkları görülmektedir.

Öğretmenler; disiplin sorunlarını çözmede, fırsatını bulsa öğretmenlikten ayrılacağı, fırsatını bulsa okul değiştireceği, öğrenci başarısının objektif değerlendirilmesi ve öğrenciye yeterince saygı gösterilip gösterilmediği konularında kararsızdırlar.

Bu bulgular sonucu öğretmen veli işbirliğinin ve öğretmenler arası iletişimin, eğitimin daha verimli, daha yüksek beklentilere yanıt vermesi için geliştirilmesi gerekmektedir. Öğretmen veli işbirliği sağlanamadığı, geliştirilemediği takdirde, velinin eğitimden, öğretmenin verimli bir eğitim için veliden beklentileri ortaya çıkmaz. Birbirini tamamlayan veli öğretmen işbirliği sağlanamadığı için eğitimde istenen başarı sağlanamaz. Öğretmenler arası iletişimin istenilen düzeyde olması için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu alt problem şöyle ifade edilmiştir. “Öğretmenlerin, öğrencilerle ilgili görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?”

Bu alt problemi sınamak için yüzdelik ve aritmetik ortalama kullanılmış ve sonuçları tablo 2’de verilmiştir.

İkinci alt probleme ilişkin veriler aşağıda yer alan anket cümleleriyle toplanmıştır.

Öğretmenlerin, öğrencilerle ilgili değerlendirmeleri

Sıra No :

19- Öğrenme ezbere dayanıyor.

20- Öğrenci yeterince soru soruyor.

21- Öğrenci derslere yeterince ilgi duyuyor.

TABLO 2

ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ NASIL BİR DAĞILIM GÖSTERMEKTEDİR?

Sıra No	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	X Sıra
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%		
19	0	0.00	1	2.63	1	2.63	18	47.36	18	47.36	4.39	19
20	8	21.05	20	52.63	0	0.00	8	21.05	2	5.26	2.36	20
21	6	15.78	26	68.42	1	2.63	5	13.15	0	0.00	2.13	21

Öğretmenlerin katılıyorum ve tamamen katılıyorum seçeneklerindeki görüşleri birlikte ele alındığında, öğrencilerle ilgili görüşlerinin dağılımı tablo 2’de görüldüğü gibi; yüzde doksanbeşi öğretimin ezbere dayandığı, yüzde yetmişüçü öğrencinin yeterince soru sormadığı, yüzde seksendördü öğrencinin yeterince derse ilgi duymadığı değerlendirmesini yapmaktadırlar.

Bu bulgular sonucu öğretimin ezberden kurtarılması, okulların öğrenciler için ilgi duyulan ortamlar haline getirilmesi gerekir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu alt problem şöyle ifade edilmiştir. “Öğretmenlerin, okulla ilgili görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?”

Bu alt problemi sınamak için yüzdelik ve aritmetik ortalama kullanılmış, sonuçları tablo 3’de verilmiştir.

Üçüncü alt probleme ilişkin veriler aşağıda yer alan anket cümleleriyle toplanmıştır.

Öğretmenlerin, Okulla ilgili değerlendirmeleri

Sıra No :

22- Yerel yöneticiler okula yeterince ilgi göstermektedir.

23- Devlet okula gereken ilgi göstermektedir.

24- Rehberlik hizmetleri yeterli düzeydedir.

25- Araç-gereç yeterli düzeydedir.

26- Okulda eti senin kemiği benim anlayış geçerlidir.

27- Laboratuvar olanakları yeterlidir.

28- Eğitsel kol etkinlikleri yeterli düzeydedir.

29- Öğretmenler kurulu yeterince işlevseldir.

30- Yönetici veli ilişkisi yeterli düzeydedir.

31- Yönetici öğretmen ilişkisi yeterli düzeydedir.

32- Okul yöneticileri yönetim görevinde yeterlidir.

TABLO 3

ÖĞRETMENLERİN, OKULLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ NASIL BİR DAĞILIM GÖSTERMEKTEDİR?

Sıra No	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	X Sıra
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%		
27	0	0.00	20	52.63	9	23.68	7	18.43	2	5.26	2.76	22
31	9	23.68	12	31.57	11	28.94	6	15.78	0	0.00	2.36	23
32	10	26.31	13	34.21	9	23.68	4	10.52	2	5.26	2.34	24
30	7	18.43	21	55.26	6	15.78	4	10.52	0	0.00	2.18	25
23	15	39.47	9	23.68	8	21.05	6	15.78	0	0.00	2.13	26
26	13	34.21	16	42.10	3	7.89	4	10.52	2	5.26	2.10	27
28	10	26.31	17	44.73	6	15.78	5	13.15	0	0.00	1.85	28
24	17	44.73	14	36.84	6	15.78	1	2.63	0	0.00	1.76	29
22	21	55.26	14	36.84	1	2.63	2	5.26	0	0.00	1.57	30
25	12	31.57	21	55.26	1	2.63	4	10.52	0	0.00	1.44	31
29	13	34.21	17	44.73	5	13.15	3	7.89	0	0.00	1.42	32

33- M rkez ve tara  ğim yöneticileri yeterince yetkindir

Tablo 3’de görüldüğü gibi bu alt problemde deneklere, “ ğretmenlerin, okulla ilgili görüşleri nasıl bir dağılım gösterdiğini” ortaya çıkarmak için 11 anket cümlesi uygulanmıştır. Buna göre; deneklerin yüzde ellikisi labaratuvar olanaklarının yeterli olduğu, yüzde ellibeşi yönetici  ğretmen ilişkisinin yeterli olduğu, yüzde altmışı okul yöneticilerinin, yönetim görevinde yeterli olduğu, yüzde yetmiş   yönetici veli ilişkisinin yeterli olduğu, yüzde altmış   devletin okula gereken ilgiyi göstermediği, yüzde yetmişaltısı okulda eti senin kemiği benim anlayışı olmadığı, yüzde seksenbiri rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğu, yüzde doksanikisi yerel yöneticilerin okula yeterince ilgi göstermediği, yüzde seksenaltısı araç gereçlerin yeterli düzeyde olmadığı, yüzde yetmişdokuzu öğretmenler kurulunun işlevsel olmadığı değerlendirmesini yapmaktadırlar.

Bu bulgular sonucu devletin, okula gereken ilgiyi göstermediği, üstelik 8 yıllık mecburi ve zorunlu eğitim yasasından sonra bu uygulamanın finansmanı için ek gelir kaynağı sağlayan devlet bu anketin uygulandığı bir ilkokđretim okulunda bile, okullara devlet katkısının yetersiz olduğu bulgusu elde edilmiştir. Yine eğitsel kol etkinliklerinin, rehberlik hizmetlerinin, araç gereçlerin yeterli düzeyde olmadığı, yerel yöneticilerin okula yeterince ilgi göstermediği bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgulardan da anlaşılacağı gibi okulların elektrik, su , kırtasiye, aydınlatma, ısıtma, bakım onarım ihtiyaçlarına veli katkısıyla giderebildiği fakat yoksul aile çevresine sahip bir okulun bu ihtiyaçlarını nasıl giderebildiği çözüm bekleyen bir sorundur.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu alt problem şöyle ifade edilmiştir. “ ğretmenlerin eğitim sistemiyle ilgili görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?”

Bu alt problemi sınamak için yüzdelik ve aritmetik ortalama kullanılmış sonuçları tablo 4’de verilmiştir.

Dördüncü alt probleme ilişkin veriler aşağıda yer alan anket cümleleriyle toplanmıştır.

Öğretmenlerin eğitim sistemiyle ilgili değerlendirmeleri

Sıra No :

- 33- Eğitimde fırsat ve olanak eşitliği vardır.
- 34- Ders kitaplarının niteliği yeterlidir.
- 35- Öğretmenlik toplumda kabul görmektedir.
- 36- Ders programları gerekli bilgileri içermektedir.
- 37- Eğitim sistemi demokratiktir.

38- Merkez ve taşra eğitim yöneticileri yeterince yetkindir.

39- Eğitim sisteminde cinsiyetçi yaklaşım egemendir.

40- Okul, öğrencileri yaşama hazırlamaktadır.

41- Ders kitapları çağın gerisindedir.

42- Okullar, öğrencilere demokratik değerler kazandırmaktadır.

TABLO 4

ÖĞRETMENLERİN, EĞİTİM SİSTEMİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ NASIL BİR DAĞILIM GÖSTERMEKTEDİR?

Sıra No	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	X Sıra
	F	%	f	%	f	%	F	%	f	%		
41	1	2.63	13	34.21	1	2.63	15	39.47	8	21.05	3.41	33
36	5	13.15	13	34.21	10	26.21	8	21.05	2	5.26	2.71	34
42	13	34.21	6	15.78	7	18.43	10	26.31	2	5.26	2.52	35
37	13	34.21	8	21.05	10	26.31	5	13.15	2	5.26	2.39	36
38	12	31.57	10	26.31	8	21.05	8	21.05	0	0.00	2.31	37
40	17	44.73	6	15.78	7	18.43	6	15.78	2	5.26	2.21	38
39	13	34.21	13	34.21	5	13.15	7	18.43	0	0.00	2.15	39
34	13	34.21	16	42.10	0	0.00	9	23.68	0	0.00	2.13	40
33	11	28.94	18	47.36	5	13.15	2	5.26	2	5.26	2.10	41
35	16	42.10	13	34.21	3	7.89	6	15.78	0	0.00	1.97	42

Bu alt problemde deneklere, öğretmenlerin eğitim sistemiyle ilgili görüşlerini belirlemek için 10 anket cümlesinden oluşan bir anket uygulanmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Buna göre; öğretmenlerin yüzde altmışı ders kitaplarının çağa uygun olduğu, yüzde ellibeşi eğitim sisteminin demokratik olduğu, yüzde elliyedisi merkez ve taşra eğitim yöneticilerinin yeterli olduğu, yüzde altmışı okulun öğrencileri yaşama hazırladığı, yüzde altmışsekizi eğitim sisteminde cinsiyetçi bir yaklaşımın olmadığı, yüzde yetmişaltısı ders kitaplarının niteliğinin yeterli olduğu, yüzde yetmişaltısı eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin olduğu yüzde yetmişaltısı öğretmenliğin toplumda kabul gördüğü doğrultusunda görüş

bildirmişlerdir.

Öğretmenler, ders programlarının gerekli bilgileri içerip içermedikleri ve okulların, öğrencilere demokratik değerler kazandırıp kazandırmadıkları konusunda kararsızdırlar.

Tablo 4'ün incelenmesinden de anlaşılabacağı gibi ders kitapları ve yöneticiler konusunda olumlu gelişmelerin olduğu, öğretmenlik mesleğinin toplumda kabul gördüğü bulgusu elde edilmiştir.

Öğretmenler; ders programının gerekli bilgileri içerip içermediğini, okulun öğrencilere demokratik değerler kazandırıp kazandırmadığı konusunda kararsız kalmışlardır.

BÖLÜM IV

Özet, Yargı Ve Öneriler

Özet

Bu araştırma İstanbul İli, Maltepe İlçesi, Resmi Güzin Dinçkök İlköğretim Okulunda görev yapan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği, öğrenciler, okullar ve Türk Eğitim Sisteminde var olan durumla ilgili görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Bu araştırma, İstanbul İli, Maltepe İlçesi, Resmi Güzin Dinçkök İlköğretim Okulunda görevli öğretmenlerin meslekleriyle ilgili, öğrenci durumlarıyla ilgili, okulla ilgili ve Türk Eğitim Sistemiyle ilgili görüşlerini tespit etmeye dönük belirlenen alt problemlere bu araştırma sürecinde ankete katılan 38 denekle sınırlıdır.

Bu araştırma, araştırma modelinden genel tarama modeliyle yürütülmüştür. Bu modelde var olan durumun olduğu gibi ortaya çıkarılması esastır.

Bu araştırma da elde edilen bulgulara göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin yüzde doksansekizinin zaman zaman öz eleştiri yaptıkları, yüzde doksanbeşinin arkadaşlarıyla eğitsel sorunları tartıştıkları, yüzde yetmişdokuzunun bu maaşla ancak bu kadar çalışılır demedikleri, yüzde ellikisinin gençlere öğretmenlik mesleğini tavsiye etmeyecekleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Yine bu deneklerin yüzde doksanbeşinin öğretim ezbere dayandığı, yüzde yetmişüçünün öğrencilerin yeterince soru sormadığı, yüzde seksendördü öğrencilerin yeterince derse katılmadığını bildirmişlerdir.

Deneklerin yüzde ellikisi laboratuvar olanaklarının yeterli olduğu, yüzde altmışı okul yöneticilerinin, yönetim görevinde yeterli olduğu, yüzde yetmişüçü yönetici veli ilişkisinin yeterli olduğu, yüzde yetmişaltısı okulda eti senin kemiği benim anlayışının olmadığı, yüzde seksenbiri eğitsel kol etkinliklerinin yetersiz olduğu %81'i rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğu, yüzde doksanikisi yerel yöneticilerin okula yeterince ilgi göstermediği, yüzde seksenaltısı araç-gereçlerin yeterli düzeyde olmadığı, yüzde yetmişdokuzu öğretmenler kurulunun işlevsel olmadığını bildirmişlerdir.

Deneklerin yüzde altmışı ders kitaplarının çağa uygun olduğu, yüzde ellibeşi eğitim

sisteminin demokratik olduğu yüzde yetmişaltısı eğitimde fırsat ve olanak eşitliği olduğu, yüzde yetmişaltısı öğretmenliğin toplumda kabul gördüğü konusunda görüş bildirmişlerdir.

Yargı

Bu araştırma bulgularından elde edilen verilere göre araştırmaya katılan denekler; zaman zaman öz eleştiri yaptıklarını, kız öğrencilere farklı davranmadıklarını daha önemlisi düşük ücretle çalıştıkları halde yüzde yetmişdokuz gibi büyük bir oranın bu maaşla ancak bu kadar çalışılır dememektedirler.

Bu araştırma bulgularında öğretmenler arası iletişimin zayıf olduğu, öğretmen veli işbirliğinin yetersiz olduğu anlaşılmakta bu konuda tedbirler alınması eğitim açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırmaya katılan denekler öğretimin ezbere dayandığını, öğrencilerin yeterince soru sormadığını, öğrencilerin derslere karşı ilgisiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğretimin ezbere değil beş duyuya hitap etmesi öğrenmeyi kolaylaştıracak, öğrencinin ilgisini çekecek ve öğrenciyi düşünmeye, yargılamaya, soru sormaya sevk edecek bunun sonucu olarak da eğitimden istenen verim sağlanacaktır.

Öğrencilerin sosyal aktivitelere katılması, onların kendilerine olan güvenlerini arttıracaktır. Sosyal aktiviteler ise okullar da ancak eğitsel kol etkinliklerinin verimli çalışmasıyla sağlanır. Bu konuda tedbir alınması öğrencinin daha aktif olmasını sağlayacaktır. Eğitimin aksayan yönlerinden biride araç-gereç eksikliğidir. Bu konuda gereken tedbirlerin alınması, gerekli araç-gerecin sağlanması, eğitimi ezbere dayanmaktan kurtaracaktır.

Öneriler

Bu araştırma ile öğretmenlerin kendileriyle, öğrenciler ile, okulla ve eğitim sistemiyle ilgili görüşlerinin belirlenmesi, eksik ve aksak yönlerin öğretmen görüşüne göre ortaya çıkartılıp tedbirler alınması amaçlanmaktadır. Bu araştırma İstanbul İli, Maltepe İlçesi, Resmi Güzin Dinçkök İlköğretim okulunda ankete katılan öğretmenlere göre öğrenci veli işbirliğinin öğretimin ezbere dayandığı, öğrencinin derslere ilgisiz olduğu, eğitim araç-gereçlerinin yetersiz olduğu, eğitsel kol çalışmalarının yetersiz olduğu ve öğretmenler kurulu toplantılarının işlevsel olmadığı bu konuda tedbirler alınması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1-Öğretmenlerin kendi içlerinde etkin bir iletişim kuramadıkları, bunun nedeninin ise okul dışında ikinci bir iş yapmak zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin mesleklerine daha iyi adaptasyonları ve aralarındaki etkin iletişimin sağlanması için ekonomik durumlarının düzeltilmesi ile öğretmenlerin öğretim işlerine kendilerini daha çok adayacakları anlaşılmaktadır.

2- Öğretimin ezbere dayanmasının ortadan kaldırılması ve öğrencilerin derse olan ilgilerinin artırılması gerekmektedir.

3- Okullarda eksikliğin çok çekilen eğitim araç ve gereçlerinin bir an önce giderilmesi gerekmektedir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

Bu araştırmanın öğretmenlerin meslekleriyle, öğrencilerle, okulla ve eğitim sistemiyle ilgili görüşlerinin ortaya çıkarılmasıyla ilgili olarak yapılacak yeni araştırmalara kaynaklık teşkil edeceği düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra:

1- Öğretmenlerle ilgili karar alınmadan önce öğretmenler arasında böyle bir araştırma yapılabilir.

2- Öğrencilerle ilgili yapılacak daha geniş araştırmalar için bir yol gösterici olabilir.

3- Okulla ilgili kararlar alınmadan önce okul işgöreninin temeli olan öğretmenler üzerinde böyle bir araştırma yapılabilir.

4- eğitim sistemine yön verenler, karar almadan önce uygulayıcılar olan öğretmenler üzerinde böyle bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

EKLER

Alıç, Mehmet. **Genel Liselerde Örgütsel Değişme İhtiyacı**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 1990.

Okçabol, Rifat, Fatma Gök. **Öğretmen Profili Araştırma Raporu**. İstanbul: Eğitim - Sen Yayınları, 1998.

1. Öğretmenlikle İlgili Konulardaki Değerlendirmeler	24
2. Öğrencilerle İlgili Değerlendirmeler	24
3. Okulla İlgili Değerlendirmeler	24
4. Eğitim Sistemi ile İlgili Değerlendirmeler	24
8. Anket	25

EK A ÖĞRETMEN PROFİLİ ÖLÇEĞİ

Öğretmenlikle İlgili Konularda Değerlendirmeler

- 1- Zaman zaman öz aleşim yaparım.
- 2- Eğitici sorunları aklımda yer almaz.
- 3- Öğrencilerle yeterli beşim kuruyorum.
- 4- Ders konularını öğretmekle gücük çekmiyorum.
- 5- Kız öğrencilere farklı davranmıyorum.
- 6- Disiplin sorunlarını çözmekle zorlanmıyorum.
- 7- Öğretmen sınıfın hakimidir.
- 8- Kendini alanında yetersiz buluyorum.
- 9- Öğretmenlik mesleği kadınlara daha uygundur.

EKLER

EK

Sayfa

A.1. Öğretmenlikle İlgili Konulardaki Değerlendirmeler	24
2. Öğrencilerle İlgili Değerlendirmeler	24
3. Okulla İlgili Değerlendirmeler	24
4. Eğitim Sistemi ile İlgili Değerlendirmeler	24
B. Anket	25

EK A

ÖĞRETMEN PROFİLİ ÖLÇEĞİ

Öğretmenlikle İlgili Konularda Değerlendirmeler

- 1- Zaman zaman öz eleştiri yaparım.
- 2- Eğitsel sorunları arkadaşlarımla tartışırım.
- 3- Öğrencilerle yeterli iletişim kuruyorum.
- 4- Ders konusunu öğretmekte güçlük çekmiyorum.
- 5- Kız öğrencilere farklı davranılmıyor.
- 6- Disiplin sorunlarını çözmekte zorlanmıyorum.
- 7- Öğretmen sınıfın hakimidir.
- 8- Kendimi alanımda yetersiz buluyorum.
- 9- Öğretmenlik mesleği kadınlara daha uygundur.
- 10- Bu maaşla ancak bu kadar çalışılır.
- 11- Fırsatını bulsam öğretmenlikten ayrılıırım.
- 12- Dayak cezası uygulanıyor.
- 13- Öğretmen veli ilişkisi yeterli düzeydedir.
- 14- Fırsatını bulsam okul değiştiririm.
- 15- Öğretmenler arası ilişkiler yeterli düzeydedir.
- 16- Öğrenci başarısı adaletli olarak değerlendirilmektedir.
- 17- Gençlere öğretmen olmalarını öğütlerim.
- 18- Öğrenciye yeterince saygı gösterilmektedir.

Öğrencilerle İlgili Değerlendirmeler

- 19- Öğrenme ezbere dayanıyor.
- 20- Öğrenci yeterince soru soruyor.
- 21- Öğrenci derslere yeterince ilgi duyuyor.

Okulla İlgili Değerlendirmeler

- 22- Yerel yöneticiler okula yeterince ilgi göstermektedir.
- 23- Devlet okula gereken ilgi göstermektedir.
- 24- Rehberlik hizmetleri yeterli düzeydedir.
- 25- Araç - gereçler yeterli düzeydedir.
- 26- Okulda eti senin kemiği benim anlayış geçerlidir.
- 27- Laboratuvar olanakları yeterlidir.
- 28- Eğitsel kol etkinlikleri yeterli düzeydedir.
- 29- Öğretmenler kurulu yeterince işlevseldir.
- 30- Yönetici veli ilişkisi yeterli düzeydedir.
- 31- Yönetici öğretmen ilişkisi yeterli düzeydedir.
- 32- Okul yöneticileri yönetim görevinde yeterlidir.

Eğitim Sistemiyle İlgili Değerlendirmeler

- 33- Eğitimde fırsat ve olanak eşitliği vardır.
- 34- Ders kitaplarının niteliği yeterlidir.
- 35- Öğretmenlik toplumda kabul görmektedir.
- 36- Ders programları gerekli bilgileri içermektedir.
- 37- Eğitim sistemi demokratiktir.
- 38- Merkez ve taşra eğitim yöneticileri yeterince yetkindir.
- 39- Eğitim sisteminde cinsiyetçi yaklaşım egemendir.
- 40- Okul, öğrencileri yaşama hazırlamaktadır.
- 41- Ders kitapları çağın gerisindedir.
- 42- Okullar, öğrencilere demokratik değerler kazandırmaktadır.

ÖĞRETMEN PROFİLİ ÖLÇEĞİ

Açıklama : Anketteki madde seçenekleri Hiç Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum şeklinde gruplandırılmıştır. Size uygun olan seçeneğin bulunduğu boşluğa X işareti koymanız yeterlidir.

A. Öğretmenlikle İlgili Konulardaki Değerlendirmeler

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1- Zaman zaman öz eleştiri yaparım.	()	()	()	()	()
2- Eğitsel sorunları arkadaşlarımla tartışırım.	()	()	()	()	()
3- Öğrencilerle yeterli iletişim kuruyorum.	()	()	()	()	()
4- Ders konusunu öğretmekte güçlük çekmiyorum.	()	()	()	()	()
5- Kız öğrencilere farklı davranılmıyor.	()	()	()	()	()
6- Disiplin sorunlarını çözmekte zorlanmıyorum.	()	()	()	()	()
7- Öğretmen sınıfın hakimidir.	()	()	()	()	()
8- Kendimi alanımda yetersiz buluyorum.	()	()	()	()	()
9- Öğretmenlik mesleği kadınlara daha uygundur.	()	()	()	()	()
10- Bu maaşla ancak bu kadar çalışılır.	()	()	()	()	()
11- Fırsatını bulsam öğretmenlikten ayrılırdım.	()	()	()	()	()
12- Dayak cezası uygulanıyor.	()	()	()	()	()
13- Öğretmen veli ilişkisi yeterli düzeydedir.	()	()	()	()	()
14- Fırsatını bulsam okul değiştiririm.	()	()	()	()	()
15- Öğretmenler arası ilişkiler yeterli düzeydedir.	()	()	()	()	()
16- Öğrenci başarısı adaletli olarak değerlendirilmektedir.	()	()	()	()	()
17- Gençlere öğretmen olmalarını öğütlerim.	()	()	()	()	()
18- Öğrenciye yeterince saygı gösterilmektedir.	()	()	()	()	()

B. Öğrencilerle İlgili Değerlendirmeler

- 19- Öğrenme ezbere dayanıyor. () () () () ()
- 20- Öğrenci yeterince soru soruyor. () () () () ()
- 21- Öğrenci derslere yeterince ilgi duyuyor. () () () () ()

C. Okulla İlgili Değerlendirmeler

- 22- Yerel yöneticiler okula yeterince ilgi göstermektedir. () () () () ()
- 23- Devlet okula gereken ilgi göstermektedir. () () () () ()
- 24- Rehberlik hizmetleri yeterli düzeydedir. () () () () ()
- 25- Araç - gereçler yeterli düzeydedir. () () () () ()
- 26- Okulda eti senin kemiği benim anlayış geçerlidir. () () () () ()
- 27- Laboratuvar olanakları yeterlidir. () () () () ()
- 28- Eğitsel kol etkinlikleri yeterli düzeydedir. () () () () ()
- 29- Öğretmenler kurulu yeterince işlevseldir. () () () () ()
- 30- Yönetici veli ilişkisi yeterli düzeydedir. () () () () ()
- 31- Yönetici öğretmen ilişkisi yeterli düzeydedir. () () () () ()
- 32- Okul yöneticileri yönetim görevinde yeterlidir. () () () () ()

D. Eğitim Sistemiyle İlgili Değerlendirmeler

- 33- Eğitimde fırsat ve olanak eşitliği vardır. () () () () ()
- 34- Ders kitaplarının niteliği yeterlidir. () () () () ()
- 35- Öğretmenlik toplumda kabul görmektedir. () () () () ()
- 36- Ders programları gerekli bilgileri içermektedir. () () () () ()
- 37- Eğitim sistemi demokratiktir. () () () () ()
- 38- Merkez ve taşra eğitim yöneticileri yeterince yetkindir. () () () () ()
- 39- Eğitim sisteminde cinsiyetçi yaklaşım egemendir. () () () () ()
- 40- Okul, öğrencileri yaşama hazırlamaktadır. () () () () ()
- 41- Ders kitapları çağın gerisindedir. () () () () ()
- 42- Okullar, öğrencilere demokratik değerler kazandırmaktadır. () () () () ()

